

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΡΟΓΗΡΟΥ DE LLURIA

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΚΗΝ ΓΕΡΟΥΣΙΑΝ

25 Ἰουλίου 1365, γ' Ἰνδικτιῶνος.

Οἱ Βενετοὶ κατέχοντες τὴν Εὐβοίαν, εἶχον παύσει ἀπὸ πολλοῦ νὰ φοβῶνται τοὺς Καταλωνίους, οἵτινες εἶχον παραμελήσει τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ κατακτήσεις των. Ἐκτοτε αἱ σχέσεις Βενετῶν καὶ Καταλωνίων ὑπῆρξαν φιλικαί, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ τελευταῖοι κατὰ τὸν πόλεμον μεταξὺ Βενετῶν καὶ Γενοαίων (1350 - 1353), νὰ βοηθήσουν τοὺς Βενετοὺς ἐν Ὠρεῶ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ δούκες τῶν Ἀθηνῶν, ψιλῶ ὀνόματι τοιοῦτοι, διεδέχοντο ἀλλήλους, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ δουκᾶτά των. Τῷ 1355 ὁ διάδοχος τοῦ Φρειδερίκου, μαρκιῶν τοῦ Ρανδάτσου Φρειδερίκος, ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Σικελίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερίκος Γ'. Οὕτω τὰ Ἑλληνικὰ δουκᾶτα Ἀθηνῶν καὶ Ν. Πατρῶν προσηρτήθησαν εἰς τὸ στέμμα τῆς Σικελίας.

Ὁ νέος δούξ καὶ βασιλεὺς ἔπασεν ἀμέσως τὸν Ραμὸν Μπερνάρδον, γενικὸν ἐπίτροπον τῶν Δουκᾶτων, κατ' ἀπαίτησιν πρεσβείας τῶν κατοίκων, ἥτις εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς τὸν προκάτοχον αὐτοῦ. Διὰ τῆς πρεσβείας ταύτης οἱ κάτοικοι προέτεινον ὡς ὑποψηφίους τοῦ ἀξιώματος ἐκείνου τὸν Ὁρλάνδον τῆς Ἀραγωνίας, νόθον γόνον τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Σικελίας, ἢ τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλφόνσου Φαδρίγου, τὸν Ἰάκωβον ἢ τὸν Ἰωάννην.

Ὁ βασιλεὺς, εἰσακούσας τοὺς ἀναφερομένους, διώρισε γενικὸν ἐπίτροπον τὸν Ἰάκωβον Φαδρίγον.

Ὁ Ἰάκωβος οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις κατέστειλε τὴν στάσιν τοῦ κληρονομικοῦ πρωτοστάτορος Ermengol de Nouvelles, τοῦ τιμωρηθέντος διὰ καθαιρέσεως (1363 περίπου) ἀπὸ τοῦ ἀξιώματός του, τὸ ὅποῖον διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ καθαιρεθέντος ὁ Ρογήρος de Lluria, ὅτε αἱ ἐξουσίαι πρωτοστάτορος καὶ γενικοῦ ἐπιτρόπου συνεχωνεύθησαν.

Ὁ Ρογήρος ἦτο συγγενὴς καὶ ὁμώνυμος τοῦ μεγάλου ναύαρχου, ὁ ὁποῖος, τελευτῶντος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, εἶχε λεηλατήσει τὸν Μορέαν. Οὗτος τῷ 1361 διεδέχθη τὸν γενικὸν ἐπίτροπον τῶν δουκᾶτων Ματθαῖον Μογκάδαν ἢ Montecateno, ὅστις πάλιν εἶχε διαδεχθῆ τῷ 1359 τὸν Κονσάλβον Ξιμένες, διάδοχον τοῦ Ἰακώβου Φαδρίγου, ὅστις δὲν διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀρχὴν ἔνεκα τῶν πολλῶν ἐχθρῶν τοὺς ὁποίους εἶχεν εἰς τὴν αὐλήν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

Ὁ οἶκος Lluçia εἶχεν ἀποκτήσει δύναμιν ἐν Θήβαις, ὅπου ὁ μὲν ἀδελφὸς τοῦ Ρογήρου ὑπῆρξε διοικητής, αὐτὸς δὲ εἶχε λάβει παραχωρήσεις παρὰ τῶν αὐθεντῶν Ρανδάτσου καὶ ἦτο πρωτοστάτωρ.

Ὁ Ρογήρος, ἕνεκα διαφόρων λόγων, κυρίως ὁμως λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως, τὴν ὅποιαν ἐνήργει κατ' αὐτοῦ ἀντίθετος φατρία, ἤλθεν εἰς ρῆξιν πρὸς τοὺς Βενετοὺς τῆς Εὐβοίας. Τότε, κατὰ παλαιὰν συνθήθειαν τῶν Καταλωνίων, συνέπραξε μὲ τοὺς Τούρκους, οἵτινες εἶχον ἤδη μεταφέρει ἐκ Προύσης τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπωφθαλμίων ἤδη τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Τοῦρκοι προθύμως ἔδραμον εἰς βοήθειαν καὶ κατέλαβον τὰς Θήβας, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Καταλωνικοῦ δουκάτου (1363). Ἀμέσως τότε ἀπεστάλη πρεσβεία πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Σικελίας, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ὅπως ὑποβάλῃ παράπονα. Ὁ Φρειδερίκος Γ' εἰσήκουσε τὰ παράπονα καὶ διώρισεν ἐκ νέου γενικὸν ἐπίτροπον τὸν Μογκάδαν, ὁ δὲ Πάπας Οὐρβανὸς Ε' συνεβούλευσε τὸν Ρογήρον καὶ τὸν ἀδελφόν του, ὅπως συμμαχήσωσι μετὰ τῶν χριστιανῶν Λομβαρδῶν, Βενετῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχαΐας, διὰ νὰ προληφθῇ ἡ μελετωμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰσβολὴ εἰς Μορέαν.

Πράγματι αἱ προσπάθειαι τοῦ Βαλθέρου de Log, βαίλου Ἀχαΐας, τῶν Γάλλων βαρῶνων, τοῦ δεσπότη Μανουήλ, τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ τῶν Βενετῶν, κατάρθωσαν τὴν ἔνωσιν, ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὁ ἐμπρησμός τοῦ Τουρκοῦ στόλου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῶν Μεγάρων. Διὰ τῆς ἠνωμένης ταύτης ἐνεργείας ἐσώθη ἡ Πελοπόννησος.

Τὸ δουκάτον ὁμως τῶν Ἀθηνῶν, εὐρίσκειτο ἐν ἀναρχίᾳ, ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ δουκὸς καὶ τοῦ νεοδιορισθέντος γενικοῦ ἐπιτρόπου Μογκάδα, ἐκβέρων δὲ τοῦτο οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ Καταλώνιοι ἄρχοντες.

Τῷ 1365 ἀποθανόντος τοῦ Φαδρίγου, φαίνεται ὅτι ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὁ Ρογήρος de Lluçia ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ πρωτοστάτου καὶ γενικοῦ ἐπιτρόπου, ὡς τοιοῦτος δὲ διεπραγματεύθη μετὰ τῶν Βενετῶν τὴν ἀνανέωσιν τῆς συνθήκης εἰρήνης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς ἑταιρείας¹.

Ἡ πρεσβεία τοῦ Ρογήρου de Lluçia, δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀνανέωσις τῆς συνθήκης εἰρήνης μετὰ τῶν Βενετῶν, οὐδέποτε ἐδημοσιεύθη· νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ δημοσίευσίς αὐτῆς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ κειμένῳ καὶ ἐν περιλήψει Ἑλληνικῇ θὰ συντελέσῃ κατὰ τι πρὸς κατανόησιν τῆς καταστάσεως τοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν τῷ 1365, τελοῦντος ἀκόμη ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Καταλωνίων.

Ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Καταλώνιοι

¹ Τὰ ἀνωτέρω ἠρανίσθη ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας τοῦ σοφοῦ μεσαιωνοδίφου Γουλιέλμου Μίλλερ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἀειμνήστου Σπυριδῶνος Λάμπρου.

κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον ἤδη ἐπὶ τοσοῦτον ἀδυνατήσῃ, ὥστε τὰ παρά-
 πονα αὐτῶν νὰ μὴ λαμβάνωνται σχεδὸν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν Βενετῶν.

Ὡς γνωστὸν, πρὸ τῆς παρελεύσεως εἰκοσιπενταετίας, ἡ Καταλωνικὴ
 κυριαρχία κατελύθη διὰ παντός.

Περίληψις τῆς Πρεσβείας.

25 Ἰουλίου, 3ης Ἰδικτιῶνος, τοῦ ἔτους 1365.

Ἄρθρον 1ον. Ζητεῖται ἡ ἐκ νέου ἐπικύρωσις τῆς εἰκοσαετοῦς εἰρήνης
 καὶ ἀνακωχῆς, τῆς γενομένης μεταξὺ τοῦ εὐγενοῦς σερ Νικολάου Πιζάνη, τότε
 γενικοῦ καπετάνου¹ θαλάσσης καὶ τῆς κοινότητος Ἀθηνῶν.

Ἀπαντᾶται: Ὡς γνωστὸν μετὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀνακωχὴν, ἄλλαι ἀνακωχαὶ
 ἐγένοντο καὶ ὑπεγράφησαν μεταξὺ τῶν Βενετῶν βαίλων Εὐβοίας καὶ τῆς ἐν
 λόγῳ κοινότητος, τὰς ὁποίας αὕτη ἠθέτησε παραβάσα τοὺς ὅρους αὐτῶν. Διὰ
 ταῦτα ἡ πρώτη ἀνακωχὴ κατέστη ἄκυρος καὶ διερρηγμένη, ἔνεκα δὲ τούτου ἡ
 Βενετία δέχεται ὅπως ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ βαίλου Εὐβοίας μετὰ τῆς κοινό-
 τητος Ἀθηνῶν ἀνακωχὴ εἶναι διαρκείας δύο ἔτων.

Ἄρθρον 2ον, 3ον καὶ 4ον. Διὰ τῶν ἄρθρων τούτων κατηγορεῖται ὁ
 Πέτρος Γραδόνικος, τέως βαίλος Εὐβοίας, ὅτι ἠθέτησε τὰς συνθήκας καὶ τὴν
 ἀνακωχὴν, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑπογράψει μετὰ τῆς κοινότητος Ἀθηνῶν, καὶ ὅτι
 κηρύξας κατ' αὐτῆς πόλεμον, ἐπροξένησε πολλὰς ζημίας καὶ προσέβαλεν
 αὐτὴν, παρὰ πᾶν δίκαιον, ἐν ᾧ ἡ κοινότης εἶχεν ἀποστείλει πρεσβευτάς,
 ὅπως διαπραγματευθῶσι φιλίαν. Ζητεῖται νὰ ἀποζημιωθῇ ἡ κοινότης διὰ
 τὰς ζημίας δι' 6000 ὑπερπύρων, λαμβανομένων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ τέως
 τούτου βαίλου.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἡ Βενετία διεφωτίσθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τόσον
 ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ βαίλου Εὐβοίας, ὅσον καὶ παρ' ἄλλων ἀξιολπίστων προ-
 σώπων, ὅτι ὅσα ὁ εἰρημένος βαίλος ἔπραξε, δικαίως ἔπραξε, διότι ἡ ἐν λόγῳ
 κοινότης Ἀθηνῶν διέρρηξε πρώτη τὴν ἀνακωχὴν, μὴ θελήσασα νὰ τηρήσῃ τὰ
 ἐν αὐτῇ ἀναγραφόμενα, προξενήσασα οὕτω πολλὰς ζημίας καὶ ἀδίκως συμπε-
 ριφερθεῖσα πρὸς τε τὸν βαίλον καὶ τοὺς Βενετοὺς πολίτας Εὐβοίας. Ἐνεκα
 τούτου δὲν ἀνέχεται ἡ Βενετία νὰ ὑποβληθῇ εἰς πρόστιμον ὁ βαίλος οὔτε νὰ
 πληρώσῃ εἰς τὴν κοινότητα τὰς γενομένας ζημίας.

Διὰ τοῦ 5ου ἄρθρου, δι' οὗ παραπονεῖται ἡ κοινότης ὅτι ὁ εἰρημένος
 βαίλος ἀπληθεύρωσε πολλοὺς δουλοπαροίκους ἀνήκοντας εἰς αὐτὴν καὶ τοῖς

¹ Γενικὸς καπετᾶνος θαλάσσης (Capitan General da mar) τίτλος τοῦ ἀρχιναύαρχου
 τῆς Μεσογείου τῶν Βενετῶν, ἐν καιρῷ πολέμου. Ὁ τίτλος τοῦ ἀρχιναύαρχου ἐν καιρῷ
 εἰρήνης ἦτο Provveditor General da mar.

παρεχώρησε προνόμια, ζητεῖται ὅπως διαταχθῇ ὁ σερ Δομίνικος Μιχαήλ, Βενετὸς βαίλος Εὐβοίας, νὰ εἰσακούσῃ τὰ δίκαια τῆς κοινότητος καὶ ἐνεργήσῃ δικαίως ὡς πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ δουλοπαροίκους, ἐπιστρέφων εἰς τὴν κοινότητα τοὺς φυγάδας αὐτοῦς, ὅθεν δήποτε καὶ ἂν κατέφυγον εἰς τὴν νῆσον.

Ἄπαντᾶται ὅτι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ Βενετικὴ Γερουσία δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ, ὡς μὴ ἐπαρκῶς πληροφορημένη. Ἡ κοινότης Ἀθηνῶν ὅμως δύναται νὰ καταφύγῃ πρὸς τὸν βαίλον Εὐβοίας, ὅστις ἤθελεν ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη ὑπαγορεύει.

Ἐπὶ τοῦ 6ου ἄρθρου διὰ τοῦ ὁποίου ζητεῖται ὅπως ἡ κοινότης Ἀθηνῶν ἀπαλλαγῇ τῆς καταβολῆς τῶν δύο χιλιάδων φλωρίων, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν κατεδίκασεν ὁ σερ Δομίνικος Μιχαήλ, βαίλος Εὐβοίας, δι' ἀποζημίωσιν περιουσίας τοῦ ποτὲ Πέτρου Μπερνάρδου, Βενετοῦ ἐμπόρου ἀποβιώσαντος ἐν Βοσιτίτζη, ἀπαντᾶται ὅτι, καθὰ προκύπτει ἐκ τῶν μεταβιβασθεῖσων εἰς Βενετίαν μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων ὑπὸ τοῦ βαίλου Εὐβοίας, ὁ Ρογήρος de Luria, ἦτοι ἡ κοινότης Ἀθηνῶν, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὰς δύο χιλιάδας φλωρία.

Εἰς τὸ 7ον ἄρθρον, δι' οὗ ζητεῖται ὑπὸ τῆς κοινότητος ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου τῆς διὰ θαλάσσης, καὶ εἰς τὸ 8ον, δι' οὗ ἐπίσης ζητεῖται ὅπως ὁ μῦστος τῆς κοινότητος μὴ διατιμᾶται, ἀλλὰ πωλῆται ἐλευθέρως εἰς οἶαν δήποτε τιμὴν ἣθελεν ἡ κοινότης, ἀπαντᾶται, ὅτι περὶ τῶν ζητημάτων τούτων οὐδεμίαν ἔχει πληροφορίαν ἡ Βενετικὴ Γερουσία, ἔνεκα τούτου οὐδεμία δύναται νὰ δοθῇ ἀπάντησις. Ἡ κοινότης ὅμως δύναται νὰ ἐπανεέλθῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν βαίλον Εὐβοίας, διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι, ἐὰν ὑπὸ τῆς κοινότητος Ἀθηνῶν ἐτηροῦντο, ὅσα ὄφειλεν αἴτη νὰ τηρήσῃ, ὁ βαίλος Εὐβοίας θὰ ἐνήργει συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρέπον.

Εἰς τὸ 9ον ἄρθρον καὶ τελευταῖον, δι' οὗ ζητεῖται, ὅπως δύναται ἡ κοινότης Ἀθηνῶν ἰδίαις δαπάναις νὰ ἐξοπλίξῃ στόλον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς, ἐπιθετικῶς καὶ ἀμυντικῶς, ἀπαντᾶται ὅτι ἡ Βενετία κατ' οὐδένα λόγον συναινεῖ, διότι σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ τηρητῇ ἀπαραβίαστος ἡ παρὰ τοῦ βαίλου Εὐβοίας γενομένη ἄλλοτε ἀνακωχή.

Ε Γ Γ Ρ Α Φ Α

Senato Secreta. Deliberazioni. Misti. Registro 31. fo 104to.

MCCCLXV Indictionis tertiae. Die XXV mensis Julii.

Capta

Quod respondeatur isti nuntio et Ambaxatori Rugerii de Luria mareschalchi et vicarii generalis universitatis Ducatus Athenarum super capitulis porrectis dominio in hunc modum, videlicet:

1° Primo. Super primo capitulo per quod petit, quod littere sue

dominio transmissis, per nos admittantur, in quibus petit, quedam pax et treugua, duratura usque ad annos viginti, facta per virum nobilem Nicolao Pisani, tunc nostrum Capitaneum Generalem maris, cum dicta universitate Athenarum, confirmetur.

Respondeatur, et pro ut est notum post dictam treuguan, alie treugue facte et firmate fuerint, inter baiulos nostros Nigropontis et dictam universitatem, et quod illi de dicta universitate ut clare fuit habitum, fregerunt pacta nec observaverint id quod debebant, ex quo dicta prima treugua irrita¹ et cassa est. Et propterea nostre intentioni est, quod treugue nuper facte per baiulum nostrum Nigropontis cum dicta universitate, durature usque ad duos annos observetur.

2º, 3º, 4º Super secundo, autem tertio, et quarto capitulo unius materie, contentis etiam in dictis litteris, per dictam universitatem, nobis transmissis, in quibus dicta universitas grave conqueritur, quod vir nobilis Petrus Gradonico, olim noster baiulus Nigropontis, ante tempus debitum fregit treugas et pacta que fecerat cum dicta universitate et guerram movit contra eam, multa damna et iniurias eidem faciendo contra deum et justitiam, non obstante quod suos ambaxatores miserat ad eundem baiulum, pro concordio fiendo. Et quod damna predicta sibi restituantur et solvantur de bonis olim dicti baiuli. Que damna adstendunt ad summam yperp. VI mille ut dicunt.

Respondeatur quod clare habemus, tamen per litteras alias nobis missas per dictum baiulum, quam per alios fide dignos, quod id quod dictus ser Petrus fecit, iuridice fecit, et quod dicta universitas fregit primo ipsas treugas, nec contenta in eis voluit observare, et multas iniurias et damna fecit, dicto baiuli et civibus nostris Nigropontis. Et propterea non habemus, quod dictus ser Petrus nec bona alia, ad aliquam emendam vel restitutione damnorum datorum dicte universitati, aliquo modo teneantur.

5º Super quinto autem capitulo per quod petit, quod cum dictus ser Petrus multos villanos, dicte universitatis, affrancaverit et privilegiaverit, placeat nobis mandare, ser Dominico Michael nostro Baiulo Nigropontis, quod audiat jura dicte universitatis, et faciat super dictis villanis, id quid sit iustum, et quod mandemus eidem quod debeat dicte universitati dare villanos suos fugitivos, ubicumque reperiantur in insula.

Respondeatur, quod, de hoc male sumus informati. Et quod

¹ ἄκυρος.

propterea, dicta universitas potest recurrere ad dictum baiulum quia sumus certi quod faciet superinde, id quod iustitia sua debet.

6° Super sexto autem capitulo, in quo petit, quod ipsa universitas absolvatur a petitione quam sibi fecit ser Dominicus Michael noster Baiulus Nigropontis, de duobus millibus florenis, ob satisfactione bonorum condam Petri de Bernardo, mercatoris Venetiis, mortuus ad Vostizam.

Respondeatur, quod examinati per nos dicti facti, et testimonies et probationes superinde, per nostrum baiulum Nigropontis nobis transmissis, habemus clare, quod dictus Rugerius de Luria, seu dicta universitas teneatur ad solutionem et restitutionem dictorum II mille florenorum.

7° Super septimo autem per quod petit, quod possit sua victualia libere vendere cuicumque persone et per mare facere navigari etc. et super octavo per quod petit, quod super vino suo musto pretium non ponatur; ymo quod valeat eum vendere pretio quo voluerit.

Respondeatur quod de hiis nullam habemus informationem, et propterea super ipsis aliud non responderemus, sed quod dicta universitas potest se reducere, ad dictum baiulum, quia non dubitamus quod si per dictam universitatem observabitur, quod debetur, in hiis et aliis faciet sicut fuerit iustum et conveniens.

9° Super nono vero et ultimo capitulo per quod petit, quod suis expensis, possit in mari armare contra suos inimicos tamen ad offensionem quam ad deffensionem.

Respondeatur quod ad hoc nullo modo assentiremus, quia nostre intentioni, quod treugua predicta nuper facta per dictum nostrum Baiulum cum dicta universitate, inviolabiliter observetur.

De parte alii

De non 0

Non sinceri 8.

Nota quod facta fuit responsio per dominium dicto Ambaxatori, et etiam copia responsionis missa fuit baiuli Nigropontis et consiliariis.